

NEMZETI NÉPEGÉSZSÉGÜGYI ÉS GYÓGYSZERÉSZETI KÖZPONT

Iktatószám: NNGYK/71555-2/2026.

Ügyintézők: Dr. Pándics Tamás, Hofer Ádám

Sallai Cintia

Tárgy: Tájékoztatás

Hiv. szám: 7/584-64/2026.

H/KP: 38381/2026

Határozati Főváros!

2026.09.23.

Cs. M.

Cserdiné Németh Angéla

polgármester részére

Budapest Főváros

XV. kerületi Polgármesteri Hivatal

Tisztelt Polgármester Asszony!

Hivatkozással a Nemzeti Népegészségügyi és Gyógyszerészeti Központ (a továbbiakban: NNGYK) érkezett a Budapest XV. kerület Szövőgyár utca 19-21. szám alatti ingatlanon és környezetében feltárt szennyezéssel kapcsolatban tartandó lakossági fórum tárgyában érkezett megkeresésére, valamint a megküldött kérdésekre, az alábbi tájékoztatást adjuk.

A környezet szennyezettségével, a kármentesítés folyamatával, valamint az ezekhez kapcsolódó környezeti kockázatokkal összefüggő tájékoztatás elsődlegesen az illetékes Pest Vármegyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztályának (a továbbiakban: környezetvédelmi hatóság) feladata. A lakosságot érintő egészségkockázatokkal kapcsolatos tájékoztatás tekintetében elsődlegesen az illetékes népegészségügyi feladatkörben eljáró Budapest Főváros Kormányhivatala rendelkezik hatáskörrel.

Tájékoztatom, hogy az NNGYK a lakossági fórum jelen időpontban történő megtartását szakmai szempontból nem tartja időszerűnek, mivel a környezetvédelmi hatóság által kiadott PE/KTFH/05398-36/2026. ügyiratszámú határozatban az NNGYK szakmai javaslata alapján előírt **beltéri levegőminőségi vizsgálatok eredményeinek rendelkezésre állásáig a lakosság tényleges expozíciója, továbbá a humán egészségkockázatok mértéke nem ítéltető meg kellő megalapozottsággal.**

A megkeresésükhöz mellékelt táblázatban szereplő, NNGYK-nak feltett kérdésekre az alábbi válaszokat adjuk.

A 71-es vasútvonal tervezett bővítése során jelentős talajmunkák várhatók. Jelenthet-e a szennyezett talaj mozgatása környezeti vagy egészségügyi kockázatot és készül-e erre külön kármentesítési vagy intézkedési terv?

A szennyezett területen végzett földmunkák – ahogyan minden más talajkitermeléssel és talajmozgatással járó beavatkozás – a szennyezőanyagok talajban ill. talajvízben lévő viselkedésére befolyással lehetnek, amennyiben a kérdésben megnevezett terület a szennyezettséggel érintett – ezt a helyismerettel rendelkező, helyi döntéshozó szervek képesek megítélni.

Közegészségügyi Laboratóriumi és Módszertani Főosztály

1097 Budapest Albert Flórián út 2-6. Tel: + 36 1 476 1283,

E-mail: kozeglab@nngyk.gov.hu

Milyen pontos élettani kockázatai vannak a területen beazonosított szennyező anyagoknak a rövid és hosszú távú expozíció esetén?

A területen tetraklór-etén (PCE) szennyezettséget, illetve annak egyes bomlástermékeit, így különösen a triklór-etént (TCE), a diklór-etént (DCE) és a vinil-kloridot (VC) mutattak ki. A tényleges egészségkockázat nagyságát alapvetően a szervezetet érő dózis, az expozíció időtartama, gyakorisága és annak módja határozza meg. A vonatkozó nemzetközi toxikológiai és epidemiológiai értékelések TCE-expozíció esetén a vesedaganattal és a non-Hodgkin-lymphomával, PCE-expozíció esetén pedig a húgyhólyagdaganattal írnak le összefüggést: <https://www.atsdr.cdc.gov/camp-lejeune/risk-factors/health-effects-linked-with-trichloroethylene-tce-tetrachloroethylene-pce-benzene-and-vinyl.html> Ezek a betegségek ugyan előfordulhatnak a nevezett szennyezőanyagok hatására, de előfordulásuk valószínűsége (vagyis a betegségek kockázata) nagyon sok tényezőtől függ.

Tervez-e az önkormányzat vagy az illetékes egészségügyi hatóság ingyenes, átfogó szűrővizsgálatokat biztosítani az érintett területen élők számára? Mivel a szennyező forrás jelenléte régóta fennállhat, a korábban felvetett egyszerűbb teszteken túl elérhetőek lesznek-e a szervrendszeri (máj-, vese-, idegrendszeri és onkológiai) célzott vizsgálatok?

Amennyiben a rendelkezésre álló környezeti vizsgálati eredmények és humán kockázatértékelés intézkedés szükségességét veti fel, úgy az illetékes népegészségügyi feladatkörben eljáró Budapest Főváros Kormányhivatala szükség szerint az az NNGYK szakmai állásfoglalását kikérve javaslatot tesz a szükséges vizsgálatok módjára és azok indokoltságára. Az érintett területeken kimutatott illékony klórozott szénhidrogének esetében rendelkezésre állnak biomonitoring módszerek, ugyanakkor ezek azonban alapvetően közelmúltbeli, főleg foglalkozási eredetű expozíciók kimutatására alkalmasak.

A jelenleg rendelkezésre álló információk alapján a lehetséges környezeti expozíciót figyelembevéve nem indokolt a szűrővizsgálatok elvégzése. A célzott vizsgálatok szükségessége orvosi indikáció esetén, egyéni szinten mérlegelendő és a fent említett még zajló vizsgálatok eredményének függvénye.

Végeznek-e célzott gáz- és vegyianyag-méréseket az érintett lakóházakban, illetve a pincékben, hogy kizárják a veszélyes párolgások vagy anyagfelhalmozódások jelenlétét a lakóterekben?

A környezetvédelmi hatóság által kiadott PE/KTFH/05398-36/2026. ügyiratszámú határozat reprezentatív beltéri levegőminőségi monitoringprogram kidolgozását és végrehajtását írja elő a kötelezettnek. A vizsgálatoknak legalább PCE-re, TCE-re, DCE-re és vinil-kloridra kell kiterjedniük, többféle, pincével és pince nélkül kialakított épülettípusban. Az eredményeket a humán kockázatértékeléssel együtt a kötelezettnek meg kell küldenie az ügyben érintett hatóságok részére. A méréseket nem az NNGYK végzi közvetlenül, hanem a kármentesítésre kötelezett feladata azt elvégeztetni.

A rendelkezésreálló mérési adatok (talajvíz, párolgás, levegőminőség) alapján, milyen egészségügyi kockázatnak van kitéve az érintett területen élő lakosság?

A Szövénygyár utcai szennyezettség vonatkozásában mindaddig, amíg az érintett lakóépületekben a kármentesítés elvégzésére kötelezett által a beltéri levegőhigiénés mérések nem történnek meg, úgy a tényleges humánegészségkockázat sem ítéltető meg megalapozottan, mivel a már rendelkezésre álló talajszennyezettség alapján végzett modellezés akár több nagyságrenddel is eltérhet a valós értékektől. A tényleges humánegészségügyi kockázat kizárólag az egyes

expozíciós útvonalakra – így a kútvíz használatára, a talajjal való érintkezésre és a szennyezett talajból vagy talajvízből a beltéri levegőbe jutó szennyezők belégzésére – vonatkozó mérési eredmények alapján ítélni meg.

Amennyiben ezek a mérési adatok magas kockázatot állapítanak meg, mit tehetünk, illetve önök mit tesznek, hiszen a tájékoztató szerint még fél év a beavatkozási terv benyújtása és ha az egyáltalán elfogadásra kerül, bő 5-10 év, mire annak valóban mérhető hatása lesz az ittlakók életkörnyezetében?

Amennyiben a további vizsgálatok az elfogadható kockázati szintnél magasabb egészségkockázatot igazolnak, úgy a szükséges egészségvédelmi intézkedések megtételét a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező eljáró Budapest Főváros Kormányhivatala fogja elrendelni.

Konyhakerti növények, gyümölcsfák termései érintettek lehetnek-e a talajvíz általi szennyezettséggel, fogyasztásuk hordoz-e magában egészségügyi kockázatot és ha igen mekkorát, hiszen évtizedek óta fogyasztjuk ezeket?

A szakirodalomban fellelhető adatok szerint a PCE és bomlástermékei jellemzően magas zsír és olajtermékű élelmiszerekben (pl. tej, vaj, sajt, hús) képes feldúsulni, házikerti zöldségekben, gyümölcsökben erre kevésbé lehet számítani. A termesztett növények alapos megmosása, hámozása, főzése jelentősen csökkenti azok elfogyasztásából eredő kockázatokat. A gyökérzöldségeket alaposan hámozzák meg, amennyiben lehetséges, akkor azokat a zöldségeket, gyümölcsöket is, amelyeket közvetlenül ért az öntözővíz. A káposztafélék külső leveleit távolítsák el és minden, a kertben termesztett terményt alaposan csapvízzel mossanak le. Mivel a talajvízben lévő PCE illékony vegyület, ezért a konyhai előkészítés után még fennmaradó anyag a főzéssel jelentős részben távozik a zöldségekből.

Évtizedeken keresztül fúrt kutunk vizével locsoltuk a kertet, nyilvánvalóan segítettük ezzel a szennyezett víz felszínre kerülését. Ez a szennyezettség a talajban megmarad, vagy kipárologva jó esetben elfújja a szél, illetve belélegezzük?

A PCE és bomlástermékei illékony vegyületek, ezért ha locsolás során talajfelszínre kerül kültéri levegőben hamar felhígul és eloszlik. Feldúsulni kültérben nem képes.

Mivel semmilyen tájékoztatást ezidáig nem kaptunk, saját költségre bevizsgáltattam a kút vizét perklóretilénre és a megengedett határérték hússzorosát találták a kútvízben. Nyilván egy hússzoros érték nem hangzik jól, de jó lenne konkrétan tisztába lenni ennek az egészségügyi hatásával és kockázatával, főleg úgy, hogy gyakorlatilag huszon éve ezzel a vízzel locsolunk.

Az ivóvíz minőségi követelményeiről és az ellenőrzés rendjéről szóló 5/2023. (I. 12.) Korm. rendelet értelmében a PCE és a TCE együttes határértéke 10 µg/l az ivóvízben. A határérték hússzoros túllépése **nem** jelenti azt, hogy az eredő egészségkockázat is pontosan hússzoros lesz, mivel az egészségkockázatok a kitettség (expozíció) által erősen befolyásoltak. Számít, hogy a vizet milyen célra, milyen gyakorisággal és mennyi ideig használták, illetve belégzés, lenyelés vagy bőrkontaktus révén mekkora tényleges összesített expozíció érhetette az egyént. Az évtizedekkel korábbi expozícióból származó egyéni egészségkockázatot egyetlen kútvíz vizsgálati eredmény alapján nem lehet meghatározni, mivel a felszín alatti vizek szennyezettsége térben és időben változhat.

Egyénileg tehetek-e valamit a saját telkemen belül a szennyezettség bármilyen elkerülésére, hatástalanítására, azon kívül, hogy nem használom a kutat?

Önmagában attól, hogy egy adott telek a szennyezett talajvíz csóvagerinc felett helyezkedik el az nem jelenti azt, hogy a telken lévő épület beltéri levegője is szennyezett. Ugyanakkor elővigyázatossági intézkedésként javasoljuk a lakóhelyiségek rendszeres, intenzív átszellőztetését. **Különösen fontos a pincék, alagsorok és egyéb terepszint alatti zárt helyiségek rendszeres szellőztetése.** Amennyiben az épület külső levegőforrásról üzemelő mechanikus szellőztető rendszerrel rendelkezik, annak rendszeres üzemeltetése szintén javasolt. Amennyiben az ingatlanán kút található és annak használatát a kerületi jegyző hatósági döntéssel korlátozta, úgy a kút vizét a korlátozás fennállásáig ivásra, főzésre, tisztálkodásra, medence feltöltésére, öntözésre, állatok itatására vagy más háztartási célra nem szabad felhasználni.

Javasolják a többszöri szellőztetést, de ha ez a levegőben ott van, akkor gyakorlatilag ugyan azt a talajból kipárolgó szennyezett levegőt szellőztetem a lakásba, amit szeretnék elkerülni, hogy is kellene ezt jól csinálni?

A felszín alatti vízben lévő szennyező anyagok illékonyak, ami azt jelenti, hogy a talajrétegeken és az épületek aljzatán, valamint annak résein áthatolva minimális mértékben beszívároghatnak a zárt belterekbe (beleértve a pince és egyéb terepszint alatti helyiségek) és ott felhalmozódhatnak, akár egyetlen nap alatt is magas légtér-szennyezettségi szint alakulhat ki. **Az illékony vegyületek zárt terekben való feldúsulása rendszeres, alapos szellőztetéssel hatékonyan megelőzhető.** Fontos kiemelni, hogy a szennyeződés - jellegéből adódóan - a szabad levegőre jutva azonnal eloszlik, így a nyílt területeken (utcákon, udvarokon, kertekben) bizonyosan számottevő egészségkockázatot nem okoz.

Mikor végeznek levegőminőségi vizsgálatot az érintett területen, vagy ha végeztek, mikor ismerhetjük meg ennek eredményeit és egészségügyi kockázatát?

A szennyezett talajvízcsóva feletti lakóterületen beltéri levegőmérések ismereteink szerint még nem történtek meg, ezek lezárultát követően lesz lehetőség a humán egészségkockázatok értékelésére. A beltéri levegőminőségi vizsgálatokat az MNV Zrt. által megbízott laboratórium végzi.

Kérjük a fentiek szíves tudomásulvételét.

Budapest, *elektronikus időbélyegző szerint*

Tisztelettel:

NNGYK
NEMZETI KÖRNYEZETVÉDELMI
KUTATÓ ÉS ÉRTÉKELŐ KÖZPONT

Dr. Szabó Enikő
2026.09.23
08:54:40 +02'00'

Dr. Szabó Enikő
helyettes országos tisztifőorvos

Erről értesül:

1. Budapest Főváros XV. kerületi Polgármesteri Hivatal (KRID azonosító: 706132928)
2. Irattár